

5. Рогульський С.С. Соціально-правовий аналіз поняття корупції і корупційних діянь / С.С. Рогульський // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наук. праць. – 2000. – Вип. 24 (ч. II). – С. 153-164.

УДК 340:347.82(043.2)

Микулець В. Ю., к.ю.н., доцент,
юридичний факультет,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка С. Дем'янчука», м. Рівне

СУЧАСНА СПЕЦИФІКА ПРИКОРДОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ БЕЗПЕЧНИХ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

Кризові явища в сучасному світі, а також соціальні та економічні потрясіння, що відбулися на території сучасної Європи на початку ХХІ ст., зумовили формування системи загроз національній безпеці європейських держав у всіх сферах її життєдіяльності. Найбільш гостро і чітко ці загрози проявляються в прикордонній сфері. Загрози ці численні і різноманітні: від безмитного експорту-імпорту контрабанди, ввезення-вивезення наркотиків і зброї до прямого відторгнення територій. Так військова агресія Російської Федерації проти України, що супроводжується здійсненням заходів, спрямованих на дестабілізацію політичної та економічної ситуації в Україні, актуалізує особливу уваги до феномену прикордонної діяльності, наукове розуміння якого є основою забезпечення захисту державного кордону України та кордонів її європейських партнерів.

Між тим в умовах зростаючих обсягів авіаперевезень, зокрема міжнародних, зростає участь цивільної авіації та системи аеропортів у прикордонній діяльності. Очевидно підвищується роль працівників цивільної авіації у питаннях забезпечення безпечних (в усіх смислах цього слова) авіаперевезень. Отож у світлі цього, а також з урахуванням актуальних геополітичних викликів (потенційних та реальних військових й політико-економічних загроз) першочергова увага національними урядами (зокрема, українським) приділяється питанням вдосконалення державного управління в сфері забезпечення безпеки держави в її прикордонному просторі.

Одразу зауважимо, що до феномену прикордонної діяльності нині існують різні наукові та нормативно-правові підходи. Передусім відзначається, що прикордонна діяльність пройшла певну еволюцію і має певні закономірності розвитку: 1) обумовленість прикордонної

діяльності суспільно-історичними та державно-правовими чинниками; 2) залежність прикордонної діяльності від інтеграційних і дезінтеграційних соціальних процесів; 3) розширення правової регламентації прикордонної діяльності; 4) перехід від військово-оборонного характеру прикордонної діяльності до правоохоронного типу; 5) професіоналізація і спеціалізація суб'єктів прикордонної діяльності [1].

Український дослідник і практик у прикордонній сфері Микола Литвин пропонує розуміти прикордонну діяльність як передбачений правом цілеспрямований процес суб'єкт-об'єктної взаємодії в системі державного управління із формування та реалізації прикордонної політики для забезпечення належного рівня прикордонної безпеки [2, с. 146]. Вказане визначення сформульоване у контексті визначенні теорії управління, де діяльність розглядається як система, в якій суб'єкт активно впливає на об'єкт управління для досягнення визначеної мети. Водночас, таке тлумачення прикордонної діяльності прямо вказує на необхідність залучення до реалізації завдань забезпечення прикордонної безпеки працівників цивільної авіації, зокрема персоналу аеропортів. При цьому у своїй діяльності вони мають керуватися принципами, що утвердились у міжнародній практиці та знайшли своє відображення у національному законодавстві.

У контексті проблематики прикордонної діяльності очевидно функцію засадничих принципів виконують загальновизнані принципи і норми міжнародного права, спрямовані на підтримання стабільності і добросусідських відносин. У зв'язку з цими очевидно, що варто задати Декларацію про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН [3], що була ухвалена Генеральною Асамблеєю ООН 24 жовтня 1970 р., а також Декларацію принципів, якими держави-учасники будуть керуватися у взаємних відносинах, прийнята Заключним актом Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1 серпня 1970 р. [4]. Аналіз вказаних документів дає нам підстави стверджувати, що для прикордонної діяльності принципове значення мають такі положення: 1) про забезпечення національної безпеки та міжнародної безпеки; 2) про взаємну повагу суверенітету, рівності і територіальної цілісності держав; 3) щодо поваги прав і свобод людини і громадянина; 4) про взаємовигідну всебічну співпрацю з іноземними державами.

Важливим джерелом принципів положень для організації прикордонної діяльності експерти називають двосторонні і багатосторонні договори з прикордонних питань. На практиці це

можуть бути: 1) договори, що встановлюють основи регулювання і підтримки режиму державного кордону; 2) договори, укладені з метою підвищення пропускну́ї спроможності пунктів пропуску та створення належних умов для перетину державного кордону фізичними особами, транспортними засобами і товарами, а також спрощення порядку перетину Державного кордону між окремими державами; 3) угоди з прикордонних питань з міжнародними організаціями в рамках спільних проектів і програм. Сукупно принципи прикордонної діяльності, що закладені у міжнародних актах різних типів, є основою державної політики та регулювання у прикордонній сфері, і саме вони мають визначати форми, способи та механізми здійснення прикордонної діяльності, зокрема працівників цивільної авіації, в тому числі персоналу аеропортів.

Література

1. Арефьев А. О. Историко-философские аспекты генезиса пограничной деятельности зарубежных стран / А. О. Арефьев // Alma mater. – 2012. – № 8. – С. 111–114.

2. Литвин М. М. Прикордонна діяльність держави: теоретичний аспект / М. М. Литвин // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1 (30). – С. 145-158.

3. Декларация о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом ООН [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_569 (12/2017).

4. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі ООН (Міжнародний документ від 01.08.1975) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_055 (12/2017).

УДК 347.85:341(043.2)

Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент,
Гавва С.К., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

МІЖНАРОДНЕ КОСМІЧНЕ ПРАВО: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК У ХХ СТОЛІТТІ

Досліджуючи основні сфери міжнародного комерційного права та регулювання, охоплюючи широкий спектр цікавих предметів із